

המאגר הלאומי לשעת חינוך

יחידת לימוד מקוונת בנושא:
אחריות חברתית בצל משבר כלכלי
מומלץ לכיתות: י'-יב'

מינהל חברה ונוער
אגף תכנים, תוכניות הכשרה והשתלמויות

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

ציר: מעורבות, שותפות ואחריות

אחריות חברתית בצל משבר כלכלי

יחידה מקוונת ממולצת לכיתות י'-יב'

"אף אחד אף פעם לא הפך עני מלתת" (אנה פרנק)

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

מבוא למורה

נושא היחידה: אחריות חברתית בצל משבר כלכלי

שיעור 3

ערכים

- אהבת דעת וחדוות למידה
- כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל
- כבוד האדם והמשפחה
- מחויבות למדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית
- צדק חברתי וערכות הדדית

שיעור 2

מיומנויות

קוגניטיביות: אוריינות שפתית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות דיגטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

שיעור 1

ידע

משבר הקורונה פגע כלכלית בכל שכבות האוכלוסיה וגרם למשפחות רבות לחוות משבר/מצוקה.

מטרת היחידה הינה לעורר את מודעות בני הנוער לאותו משבר כלכלי, לגלות רגישות ואמפטיה וכמו כן, לבחון יחד מה אנו יכולים לעשות כדי להטיב עם המצב.

היחידה כוללת שלושה שיעורים, כל שיעור מותאם ל-45 דקות בזום.

כדאי לבחור שיעור אחד מתוך השלושה:

שיעור 1 – מצוקה כלכלית בזמן משבר

שיעור 2 – מתנת הנתינה

שיעור 3 – אז של מי האחריות הזו בכלל?!

פרקטיקות

1. **דיון דילמה**
2. **חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד**
3. **ביצועי הבנה**
4. **פיתוח נקודות מבט מגוונות**
5. **הכרת השונה**
6. **עידוד מעורבות חברתית**
7. **תרגילי עמדות**

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 1

פתיחה

בשנה האחרונה, מאז תחילת מגיפת הקורונה, משפחות רבות חוות מצוקה כלכלית (גם כאלו שלא חוו זאת קודם).

גוף – מהלך

נתחיל את השיעור **בסרטון קצר** מתוך סדרת סרטונים אשר מספרות את סיפורם של ילדים אשר משפחתם נקלעה למצוקה כלכלית בעקבות הקורונה.

סיום

שאלות לדיון

- כיצד לדעתכם שינוי במצב הכלכלי בבית משפיע על בני המשפחה? על החיים בכלל?
- ניתן לראות בסרטון שלא תמיד קל לזהות עוני (לא תמיד מדובר באנשים שחיים ברחוב כפי שאנו נוטים לחשוב), איך בכל זאת תזהו סביבכם מישהו במצוקה כלכלית שזקוק לעזרה? כיצד הייתם עוזרים לו?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 1

כפי שראינו, לא תמיד אנחנו מצליחים לזהות מסביבנו אנשים שחווים מצוקה כלכלית, אך עירנות לסובבים אותנו ומודעות כי מצוקה כלכלית קיימת כעת כמעט בכל מקום, יגרמו לנו לסייע יותר מכפי שעשינו עד היום.

בסיום כל **משפט** שאקריא לכם, עליכם לענות מיד באמצעות הכלל הבא:

יכולים לעזור- הדליקו מצלמה

או

לא יכולים לעזור- כבו את המצלמה

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות בתום כל משפט- לאחר תשובות התלמידים:

- כיצד תוכלו לעזור? מדוע לדעתכם אינכם יכולים לעזור? האם השתכנעתם מאלו שכן כתבו שניתן לעזור? מה שכנע אתכם?
- האם נתקלתם במקרה דומה (מבלי לציין שמות)? מה עשיתם?

משפטים לסקר:

1. השכן שלך נקלע למשבר כלכלי בעקבות הקורונה, ניתקו למשפחתו את החשמל וגשום בחוץ. לשכן שלושה ילדים קטנים.
2. נודע לך על אם חד הורית לחמישה ילדים שתופטר מעבודה אם לא תגיע, הילדים בבית כי אין בית ספר בשל הקורונה.
3. החנות ליד הבית שלך נסגרה בעקבות הקורונה. אתה יודע שהבעלים זקן ובודד מאוד ואין לו כסף למזון.
4. המאפיה בה אתם קונים בכל בוקר נסגרה לתקופה ואז נפתחה למשלוחים בלבד בעקבות הקורונה- לבעל העסק אין כסף לשלם לשליחים והוא עלול לפשוט רגל.
5. לאחרונה, ילד מבית הספר לא מגיע לפעילויות חברתיות שהיה רגיל להגיע אליהן.

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 1

נסיים עם סיפור אופטימי על פרוייקט שנקרא "המקרר החברתי" אשר החל לפני שנתיים על ידי ארבעה צעירים תל אביבים, והתפשט לכל רחבי הארץ. במסגרתו, אנשים ועסקים המוצאים את עצמם עם מזון מיותר, יכולים להגיע למקרר ולאחסן בו את הפירות, הירקות והלחמים שלהם, לטובת מי שזקוק לכך.

סרטון נוסף על המקרר החברתי

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לסיכום ומחשבה:

- מה עורר בכם הסרטון?
- חשבו עם עצמכם, איזה פרוייקט חברתי אתם הייתם רוצים להוביל וכיצד?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 2

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

אנחנו שומעים לעיתים את המשפט: "לתת זה לקבל".

מה משמעות המשפט בעיניכם?

ההגדרה המילונית של "נתינה" לפי מילוג:

1. העברת דבר-מה לאדם או גורם אחר ללא תמורה; הענקה.

2. עזרה וחסד שנעשות באהבה ובהתחשבות.

אז מה בכל זאת אנחנו מקבלים כשאנו נותנים לאחר?

נצפה כעת בסרטון "מעיל הדולרים" המציג נתינה בדרך קצת שונה.

שאלות לדיון

- הביעו במילה אחת את שהסרטון עורר בכם.
- מה לדעתכם מקבל מחלק הכסף בסרטון?
- בחרו דרך אחת של נתינה בה הייתם משתמשים במקום מעיל הדולרים?
- איך לדעתכם הסרטון מתקשר למשבר הכלכלי בתקופת הקורונה?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 2

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

נתינה מגלמת בתוכה את האחריות החברתית והמחויבות המוסרית. יש בכוחה לתרום לנותן, למקבל ולחברה. כעת, נבחן מה ביכולתנו לעשות למען האחר.

מהלך הפעילות:

- נתחלק לקבוצות **על פי חדרים בזום**. כל קבוצה תבחר רעיון שמעניין את חברי הקבוצה ויש ביכולתם כדי לסייע **לאנשים/ משפחות/ קהילה סביבכם, אשר נמצאים במשבר. דוגמות:** איסוף בגדים או מזון, חלוקת בגדים או מזון, בניית אתר, מתן שיעורים פרטיים, העברת חוג, התנדבות לבייביסטר, עריכת קניות לקשישים דרך האפקליקציה וכדומה.
- לא נציג זאת כעת במליאה, אלא **אחת לחודש נקיים שולחן עגול ונבחן כיצד התקדמנו בעניין.**
- התחילו לפי **תכנית עבודה**.

שאלות לדיון במליאה:

- מה היתה ההשראה שלכם בבחירת הפרוייקט?
- באלו קשיים נתקלתם בינתיים?
- איך תגרמו לרעיון לקרום עור וגידים? כיצד תדאגו שתהיה לו המשכיות?

הכינו תוכנית עבודה, התייחסו לפרמטרים אלו:

1. אוכלוסיית יעד – למי אנחנו רוצים לסייע?
2. באיזו דרך נרצה לסייע?
3. כיצד נגייס משאבים נדרשים?
4. דרכי פעולה – כיצד ניישם את דרך הסיוע שבה בחרנו?
5. חלוקת תפקידים – מי אחראי למה?

משרד החינוך - מינהל חינוך ונוער
אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 2

פתיחה

מי מהתלמידים מתנדב לקרוא את המשפט:

"להקל על כאב לבו של אחר, זה לשכוח את כאבך שלך". (אברהם לינקולן)

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לסיכום ומחשבה:

- מדוע נבחר משפט זה לצורך סיכום השיעור?
- הזכרו במקרה בו עזרתם לאחר ונתרמתם בעצמכם.

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 3

נתחיל את השיעור בהאזנה לשיר "**מליונים (יש כמוני מליונים, בכל מיני צורות)**" - שיר של אתי אנקרי אשר מקבל משמעות חדשה בימי קורונה- בביצוע מחודש של חמישיית "זהו זה".

השיר מליונים יצא בראשית 2004. תחילה כשיר בודד ואחר כך באלבום שנשא את שמו. ההצלחה היתה גדולה ומיידית, השיר עסק במה שחיבר אז את כל עם ישראל ושאת תוצאותיו אנו חשים עד היום. בשנת 2002 התפוצצה בועת הנדל"ן וישראל נכנסה יחד עם כל העולם למשבר כלכלי עמוק (מתוך עופר גביש- אירועי זמר).

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון:

- מה לדעתכם המסר של השיר?
- מדוע השיר מסתיים במשפט "היום זה אני, מחר זה אתה". מה משמעות המשפט לדעתכם?
- האם מוטלת עלינו אחריות לסייע לנקלעים למשבר כלכלי? האם זו אחריותה הבלעדית של המדינה? הסבירו.

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 3

אנו מבינים כי אין אנו יכולים לשבת בחיבוק ידיים, כאשר משפחות רבות בחברה סובלות ממצוקה כלכלית וחברתית.

כעת, נפעל באופן כיתתי למען פרוייקט אחד קהילתי, עירוני או ארצי (אנו יכולים לבחור גם בפרוייקט אחד של מתן בסתר- בו המקבל לא יודע שהוא מקבל זאת מאיתנו. לעיתים ישנם אנשים שמתביישים לקבל ויש לנו אפשרות לעזור להם מבלי להביכם).

מהלך הפעילות:

- באמצעות **הכלי המקוון tricider**, הציעו רעיונות לפרוייקט כיתתי המכוון לאוכלוסיה הסובלת ממצוקה כלכלית (כדוגמת **המקרר החברתי**) אותו נקדם במהלך כל השנה.
- באמצעות הכלי המקוון, תתבצע הצבעה לבחירת הפרוייקט המוביל.
- בכלי ישנה אפשרות לכתוב הערות, לשאול שאלות, להציע הצעות נוספות, להגיב להצעות ועוד..

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון

- מה העשייה הזו גורמת לכם להרגיש? מה היא מעניקה לכם?
- מה האתגרים שעולים בתכנון פרוייקט כזה?
- כיצד בכל זאת תגרמו לפרוייקט להצליח?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

שיעור 3

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

המצוקה הכלכלית לא פסחה גם על אנשים שהיו עמידים לפני המשבר שהביאה עימה הקורונה. ראינו כי גם בסביבתנו ישנם לא מעט משפחות שנפגעו כלכלית ויש ביכולתנו לעזור ולו במעט.

נסיים עם סרטון על חברות טובה וערבות הדדית של חברים מהמילואים כלפי חברים שנקלע למשבר כלכלי. כולם התגייסו לעזור לו בבית הקפה שכמעט וקרס.

התרומה לאו דווקא היתה חומרית/ כספית, היא הייתה בהתגייסות ועשייה חברתית למען חבר במצוקה- כולנו יכולים לעשות זאת!

שאלות לדיון למחשבה:

- האם השיעור גרם לכם להיות ערניים יותר/ לגלות יותר מודעות כלפי מצוקות כלכליות ומצוקות בכלל? כיצד?
- הסתכלו סביבכם וחשבו עם עצמכם, מי זקוק לעזרתכם וכיצד אתם יכולים לעזור לו?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

משרד החינוך

מיומנויות הבוגר 2030

כותרות	#	סוג המיומנויות
מיומנויות קוגניטיביות	1	אוריינות שפתית
	2	אוריינות מתמטית
	3	אוריינות מדעית
	4	חשיבה ביקורתית
	5	חשיבה יצירתית
	6	אוריינות דיגיטלית
מיומנויות תוך אישיות	7	מודעות עצמית
	8	הכוונה עצמית
מיומנויות בין אישיות	9	מודעות חברתית
	10	התנהלות חברתית
	11	אוריינות גלובלית
מיומנויות גופניות	12	אוריינות גופנית ובריאותית

ערכים

ערכים	פירוט
אהבת דעת וחדוות למידה	1. עידוד סקרנות ועניין 2. שאיפה למצוינות ולמיצוי יכולות 3. מחשבה עצמאית ויחמה
מחויבות לערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית	1. הכרת ערכים יהודיים ודמוקרטיים ומחויבות להם 2. כיבוד סמלי המדינה ושמירת החוק 3. שירות משמעותי 4. השתתפות בתהליכים דמוקרטיים בחברה
כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל	1. מחויבות לערכי המורשת והתרבות הייחודיים לכל קבוצה 2. הכרה מכבדת של תרבויות ושל מורשות שונות במדינה
כבוד האדם והמשפחה	1. כבוד לאדם, לזכויותיו, לתרבותו, להשקפותיו ולחירויות היסוד 2. שמירה על קדושת החיים 3. כיבוד ההורים והמעגל המשפחתי
צדק חברתי וערבות הדדית	1. סולידריות ועזרה לזולת 2. מעורבות חברתית ואזרחית 3. מחויבות לטבע וקידום צדק סביבתי

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

סרטים

משרד החינוך

